

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/2 an 2 fl. 50 cr., 1 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/2 an 3 fl. 50 cr., 1 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 5 cr. a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Popășii Nr. 45

Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază. Numeri singuratici à 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc. pe acțiuni

Deschiderea „parlamentului”.

(S) O icoană din trecut!

Pe la începutul veacului al cincisprezecelea trăia un principe francez al cărui nume era *Filip le Bon*, duce de Bourgogne. Ducele acesta avea un intendant, un mareșal de curte, cu numele *Bertrand de la Broequirere*. Omul acesta era foarte învâțat. Călătorise mult și văzuse multe.

A călătorit el și prin Ungaria, și cu privilegiul acela a făcut studii amănunțite despre stările, cari domniau pe atunci în „fERICITA” noastră patrie, pe vremea, când moravurile oamenilor nu erau încă poleite, ca astăzi, — și experiențele câștigate nu le-a folosit și ținut numai pentru sine, ci le-a lăsat și pe seama urmașilor.

Bertrand de la Broequirere și-a descris călătoria sa prin Orient și prin Ungaria într-o cărtică, care se poate citi și astăzi, ca un manuscris, în biblioteca națională din Paris. În cărtică aceasta joacă o rolă însemnată țeara noastră. Autorul ne spune, că trecând el Dunărea (venia adică dinspre Sârbia), a ajuns la Seghedin, unde a constatat o colosală necurătenie în care trăiau oamenii pe acolo, și a văzut o mulțime de cai sălbatici, al căror preț era foarte mic aproape de nimica. Oamenii nu a prea văzut! S'a dus apoi la Pesta. Aci era centrul politicii maghiare, întocmai ca astăzi.

Ca reprezentant al unui duce, a ținut de cuviință să viziteze pe cel mai mare din țeară, pe marele conte al Ungariei — așa-i zice dînsul.

Acesta era un fel de Bánffy.

Cum era acest Bánffy al trecutului?

Impresiunea ce a făcut-o asupra Francezului acest bărbat de stat maghiar, o descrie singur în cărtică de sub întrebare cu următoarele cuvinte sincere:

— „Am mers cu ambasadorul din Milano, ca să-mi fac vizita la marele conte din Ungaria. Dignitatea aceasta e egală cu aceea a unui locțiitor de împărat. Marele conte m'a primit la început cu mari distincțiuni, pentru-că credea că sunt Turc. Când a auzit însă că sunt creștin, a devenit mai rece. Mi-s'a spus, că nu e prea de nădejde

în vorbele sale, ear' promisiunilor ce le face, nu le poți da nici un crezământ. Aceasta e altcunua imputare ce li se poate face Maghiarilor, și intrucât mă privește pe mine, pot să declar, că după impresiunile câștigate din convenirile cu acei Maghiari, cu cari aveam afaceri (que j'ai hantés) mai curând m'as încrede într'un Turc, decât într'un Maghiar”.

Așa vederi avea despre compatrioții nostri numitul *Bertrand de la Broequirere*. Astfel era primul dignitar al țerii noastre, antecesorul lui Bánffy, pe la începutul veacului al cincisprezecelea.

Înainte cu aproape cinci veacuri, locul lui Bánffy îl ținea dară un om în care nu te puteai încrede, un om fals și viclean vrednic de succesorul său de acum.

O icoană din prezent!

Dacă marșalul lui *Filip le Bon* ar fi călătorit prin Ungaria acum în luna trecută, el ar fi găsit „multă necurătenie” nu numai la Seghedin ci în întreaga țeară, unde numai au străbătut agenții lui — Bánffy. În locul „cailor sălbatici” ce se vindeau pe un mic preț, el ar fi găsit o mulțime de oameni sălbatici, cari, „pe un mic preț” cumpărau conștiința alegătorilor „liberi” din această fericită patrie a libertăților și a constituționalismului.

În locul tirgului de cai sălbatici, el ar fi putut vedea sălbăticia unui tirg de suflete, pe care l'a făcut Bánffy cu ajutorul capitalului jidovesc și cu ajutorul armatei provizute cu — *Mannlicher*. Și ar fi putut învăța și neprimcopsitul *Bertrand de la Broequirere*, că tirguiala aceasta sălbatică și barbară se numește parlamentarism; ear' complexul celor ce nu cumpărat cu succes constituții într'un „cartel” se numește, — parlament.

Primul dignitar al țerii, primul consilier al Coroanei e astăzi baronul Bánffy.

Dacă după toate aceste experiențe frumoase i-ar fi venit încă politetului francez ca să-și facă onorurile înaintea celui mai mare din țeară, el ar fi trebuit să meargă la Bánffy. Și Bánffy l-ar fi primit cu căldură, crezându-l că e vr'un emisar al celebrei „*Alliance israelite*”. Ear' dacă ar fi cutezat „*illiberalul*” *Bertrand* se-i spună că e creștin l-ar fi primit mai rece, cu vr'un „*bânom is én*”.

Baronul Bánffy și-a făcut un parlament nou.

L'a făcut după placul său, după chipul și asemănarea sa. L'a ales cu ajutorul banilor și cu ajutorul baionetelor. Parlamentul acesta mâne, Joi, se deschide în mod solemn prin mesagiul de tron. Toți deputații „țerii” se vor aduna în sala de primire a palatului regal din Buda; Maiestatea Sa Monarhul se va înfățișa la momentul dat cu deosebită ceremonie în sală; primul său consilier, baronul Bánffy, în haine de gală, cu mustețe răscucite și cu conștiința în virful sabiei îi va întinde mesagiul de tron, pe care Monarhul îl va citi cu ton înalt în fața deputaților. În mesagiul de tron numai glasul e al Monarhului, dar' cuvintele, ideile, inima e a guvernului. În mesagiul de tron de mâne vorbele vor fi ale lui Bánffy, promisiunile vor fi ale guvernului ungar. Se vor cuprinde în vorbirea aceasta multe vorbe frumoase. Deputații vor fi numiți „reprezentanți ai națiunii maghiare”. Vor fi considerați de trimiși *poporului*, ca să nu zicem ai *popoarelor*, pentru-că atâta tact politic așteptăm dela baronul Bánffy, să nu ne amestece și pe noi în joc. Se vor înșira apoi toate bunătățile, pe cari guvernul actual le va aduce în decursul noii sesiuni parlamentare, earăși pe seama *poporului*, firește cu ajutorul „aleșilor” sei.

Momentul va fi solemn, nu-i vorbă, și nu-l va conturba nici unul dintre deputații baronului Bánffy, pentru-că nici unul nu dispune nici de curajul și nici de sinceritatea cuvenită. Dacă ar pute însă să învie din mormânt *Bertrand de la Broequirere*, și ar pute să asiste la această însemnată ceremonie, el poate-că și-ar lua inima în dinți și ar zice:

„Minciună și seducere! Fătărnice și înșelăciune! Oamenii acestia nu sunt reprezentanții popoarelor din Ungaria, nici chiar reprezentanții unui singur popor, ai poporului maghiar. Ei sunt reprezentanții guvernului, reprezentanții baronului Bánffy, care posedă astăzi tot acelea calități de fătărnice, de violențe, de nesinceritate, de neonestitate politică, pe cari le-am constatat eu înainte cu șese veacuri la acela, care îi ocupa locul pe acelea vremuri! Șese veacuri aproape au trecut de atunci, și relațiunile, firea Maghiarilor nu s'a schimbat într-o nimică; eu și astăzi, mai ușor m'as încrede într'un Turc, decât într'un — Bánffy!”

Astfel ar zugrăvi Francezul icoana prezentului, pe care voiam noi să o scoatem la iveală. Francezul ar observa, că toată vorba baronului Bánffy e o minciună. Și e crimă a pune în gura Monarhului minciuni, cuvinte ca „reprezentanți ai poporului”, când întreagă Europa știe, că acești reprezentanți s'au ales cu baionetele armatei, fără voia popoarelor din țeară.

Mai ieri scria „*Le Nord*”, că la alegeri Bánffy a recurs la forța armată, și că:

— „În ziua alegerii cordoane de soldați împregiurară orașele și satele și nu lăsar pe cetățeni să ese și se meargă la vot.

Ici-colea locuitorii se revoltară, dar' au fost omorâți ca câinii.

Mai mult de 200.000 de soldați au fost mobilizați, ca să deie această bătălie electorală, și guvernul a mai comis ilegalitatea de a aduce 50.000 de soldați din Austria și de a pune astfel și această parte a monarhiei la cheltueală!” —

E crimă dară a abusa în modul acesta de încrederea Monarhului!

E crimă a seduce buna credință a Monarhului cu înșirarea unui neadever. Pentru-că parlamentul ungar, care se deschide astăzi, nu e adevărată reprezentanță a țerii, nu e compus din trimiși și aleși popoarelor, ci e parlamentul unei clici, parlamentul guvernului, e un parlament de speculă rușinatoare. Un parlament, de care guvernul în frunte cu Bánffy ar trebui să se rușineze. — Dar' Bánffy nu se știe rușina, nu știe roși.

Ar trebui se rușinească dară partidul care îl susține. — Dar' nici partidul baronului Bánffy nu se știe rușina.

Nu ne rămâne decât să ne rușinăm noi, majoritatea popoarelor din țeară, că există — că poate exista — un partid în patria noastră comună, care nu știe roși de rușinea ce a pus-o guvernul pe țeară cu scandalosele sale alegeri.

Până când însă vom roși tot noi de rușinea altora? Până când se domnească în țeara aceasta tot numai minciuna, violența și fătărnicia, în măsura în care domnea și în veacul al cincisprezecelea?

Până când??

II. Ea era amabilă și el o iubia; el însă nu era amabil, și ea nu-l iubia. (Piesă veche).

Madame! piesa veche e o tragedie, deși eroul ei nici n'a fost ucis, și nici nu s'a sinucis.

Ochii eroinei sunt frumoși, foarte frumoși — madame, nu-ți place mirosul de violele? — [foarte frumoși și totuși așa de păturațori, în-ât ca niște pumnali de sticlă treceau prin inima mea și sigur eșiau prin apate — dar' totuși n'am murit de acești ochi uciși].

Vocea eroinei încă e frumoasă, — madame, n'ai auzit cântând o privighetoare? — o voce frumoasă, de mătăsoasă, o țesătură dulce din cele mai fine tonuri, și inima mea s'a în-călit în ea și se tortură.

Eu însumi, — contele de Ganges e acela, care vorbește acum, și istoria s'a petrecut la Veneția — eu însumi n'am fost saturat de astfel de torture și deja în primul act eugetam să pun capăt jocului și să-mi tmpuse capul de pe gramezi, și m'am dus într-o prăvălie de galanterii din Via Burstah, *) unde am văzut în fereastră o părele de pistoale frumoase — îmi aduc încă bine aminte de aceasta, lângă ele stăteau multe jucării frumoase din os și aur, inimi de fer acătate de catene de aur, cece de porțelan cu devise înecătoare cufi de tutun cu icoane frumoase spre ex. cu istoria divină despre Susana, cântecul de lebedă al Ledei, răpirea Sabinienelor, Lăcreția fata virtuoaasă cu pieptul gol, pe care îl străpunge cu pumnalul, fericita *Bothmann* **) la

*) O stradă în Hamburg.

**) *Friderica*, Augusta, *Bethman* (1760—1814) una dintre cele mai bune actrițe a timpului acela.

belle ferronière, tot numai fete atrăgătoare, — dar' totuși am cumpărat pistoalele fără a mă țirguli mult, și apoi 'mi-am cumpărat gloante, apoi praf de pușcă, și apoi m'am dus în pivnița lui *Signor Nemodest* și 'mi-am cerut stidrii și o sticlă de vin renean.

Măna n'am putut și a bea cu atât mai puțin. Lăcrămi ferbinți cădeau în păhar și în el vedeam patria mea iubită. Gangesul sfânt albastru, Himalaya, pădurile mari de baianie prin a căror petece umbroase mergeau li-niștiți elefanți și călătorii, flori visătoare mă priveau curioși, admonându-mă în taină, păsări de aur iubilau voioase raze strălucitoare de soare și sunete dulci mă atrăgeau, din pagode depărtate străbăteau la mine rugăciunile sînte ale preoților, și între ele auziam vocea făturoasă a Sultanei din Delhi — alergia făturoasă prin odaia ei, își rupea vîlul argintiu lăvă în sclava sa neagră, plîngea striga, se văieta.

N'am putut-o însă înțelege, pivnița lui *Signor Nemodest* zace în depărtare de 3000 miluri dela haremul din Delhi și pe lângă aceea Sultana era deja de 300 ani moartă — și am golit deodată vinul curat și bun, și totuși inima 'mi-se făcea tot mai întunecată și mai tristă... Eram osândit la moarte.

Când urcam earăși treptele pivniței, auziam clopotele sunând, un conduct de oameni trecea pe dinaintea mea, eu m'am așezat însă în colțul străzii San-Giovanni *) și am ținut următorul monolog:

În poveștile bătrâne sunt castele Unde blânde fete joacă, sclave mândre, Cântă falnic, și iasmin și violele Răspundesc un miros dulce îmbătător,

*) Strada sfântului Ioan în Hamburg.

FOIȚA „TRIBUNEI”.

IDEI.

Cartea Le Grand (1826).

De

Heinrich Heine.

Tradusă de M. Aegea.

I.

Ea era amabilă și el o iubia; el însă nu era amabil și ea nu-l iubia.

(Piesă veche).

Madame, cunoști această piesă veche? E o piesă de tot extraordinară, numai puțin prea melancolică. Am jucat odată rolul principal în ea, și toate damele au plâns, numai una singură n'a plâns, nici o singură lacrimă n'a plâns, și aceasta era pointelul piesei, adevărată catastrofă.

O, această unică lacrimă! Și acum mă tortură în cugete; satana când vrea să mă pearză, îmi șoptește în urechi un cântec despre această lacrimă neplănsă, un cântec fatal cu o melodie și mai fatală, ah! numai în iad poți auzi această melodie!...

Cum trăiești în cer, madame, îți poți închipui, cu atât mai virtos, că ești deja măriată. Acolo te amuzezi superb, ai toate petrecerile posibile, trăiești numai în bucurie și voe bună, chiar ca și Dumnezeu în Franca,

Mănânci de dimineață până seara, și buccetele sînt tot ată de bune ca la *Jagor* *), găsele frite zboară prin aer, în cioc cu bolidsele de sauce, și se simt măgulite, dacă le mănânci, prăjituri cu unt cresc sălbatic ca florile de soare, în toate părțile rituri cu bouillon și champagne, pretutindenea arbori, pe cari falăie serviete și mănânci și-ți ștergi gura, și mănânci earăși, fără să-ți strici stomacul, cânti psalmi, sau rizi și glumști cu dragălesii ângerăși, sau mergi la plimbare prin bercul alăui, și vestmintele lungi albe stau atât de bine, și nimica nu conturba simțământul fericirii, nici o durere, nici o neplăcere, ba chiar când careva călca din întemplare pe ochiul de găină al vecinului său și zice excusez, acesta suride fericit și răspunde: că!cutul tău, frățiorule, nu mă doare, ci *au contraire*, inima mea cu atât mai multă fericire cerească simte.

Dar' despre iad, madame, nu ai nici o idee. Dintre toți dracii nu cunoști poate decât pe cel mai mic, pe drăculețul Amor, complexantul cronprier al iadului, și pe acesta îl cunoști numai din Don Juan, și pentru acest amăgitor de femei, care dă exemplu rău, nici când nu-ți se pare destul de ferbinte, deși spectabilele noastre direcțiuni teatrale întrebunțază atâtea făcări, ploii de foc, praf de pușcă și colofonin, cât poate numai cere un suflat brav de creștin în iad.

Dar' într'aceea, lucrurile în iad stau mai rău, decât cum știu directorii nostri de teatre, — nici n'ar reprezenta de altmintrelea atâtea piese slabe, — în iad e al dracului de ferbinte și când am fost odată în zilele de vară acolo, l'am aflat nesuferibil. N'ai nici idee despre iad, madame. Numai puțin știți

*) *Jagor* — în Berlin.

*

serica de primejdii, ear' nu se o ducă la primejdie. Și ești de ce Roma — nu va ceda, — credem noi!

Deschiderea corpurilor legiuitoare române. se va face, după-cum am mai anunțat, — Vineri, în 27 Noembrie n. c. Dl Dim. Sturdza a fost Sămbătă la Sinaia, pentru a supune aprobării M. Sale Regelui Carol, proiectul de mesagiu pentru deschiderea corpurilor legiuitoare. După cât s'a putut afla, în mesagiu se pomeneste de convocarea marelui colegiu electoral, pentru a proceda la alegerea Metropolitului-Primat, alege-re, care, după-cum se afirmă. se va face în ziua de 28 Noembrie, adică a doua zi după deschiderea camerelor.

Se da cu socoteală, că scopul pe care-l urmărește guvernul român este să evite orice discuțiune asupra caterisirii metropolitului Ghenadie.

Voci străine. „Neue Züricher Zeitung“ publică un interesant articol, în care se vorbește cu multă căldură despre importanța politică și culturală a elementului român în Orient. Făcând o comparație între acest element și cel unguresc, scriitorul e pe deplin convins, și o spune, că *Românii sânt mențiți a avea în viitor un rol cu mult mai însemnat decât Ungurii.*

Dl Pázmándy ce zice?!

Mandatul lui Apponyi. O petițiune provăzută cu multe subscrieri, s'a înaintat azi presidiului camerei deputaților. În această petiție alegătorii „liberali“ din Jászberény cer nimicirea mandatului lui Apponyi, și escrierea unei noue alegeri. Se crede, că aceasta ar fi numai o apucătură din partea guvernului, — care ar dori ca opoziția să nu se ocupe prea mult cu alegerile trecute și pentru-ca Apponyi, cel mai temut opozant să nu poată fi prea vehement în apărarea modului, cum s'a ales majoritatea zdrobitoare din dietă, guvernul a înșirat în petiție toate voluiciele comise din partea partidului lui Apponyi, la alegerea din Jászberény, ca să vadă Apponyi, că nici ai sei nu sânt mai buni decât soldații și gendarmii lui Báffy. — Așa cere Apponyiști. Noi însă credem, că guvernul are intențiuni serioase de a nimici mandatul lui Apponyi și a face alegere nouă în Jászberény, pentru-că el doare inima după cele 300.000 de florini spesate de po-mană la alegerea trecută, una, — ear' alta pentru-că voeste să scape cu orice preț de gura cea rea a lui Apponyi.

Pe când un cuvânt de farmec, ar pute să facă Se dispară toată această strălucire, și se nu rămână 'n urmă. Astfel și pe-o vorbă, numai una. Am schimbat toată natura strălucită, și ea zace-acuma moartă, vestită. Ca un trup de rege mort, înmormântat. Cu făclile roșietice colorate și în mâna-odată vie sceptrul vechi, Numai buzele sânt pale și uscate. Am uitat să le boiască și pe-aceste. Fără soarecn joacă pe nasu-i, Joe bătându-și de lumescul sceptru. **)

E obicei european, madame, că înainte de ce te împuști, să ții un monolog. Cei mai mulți se folosesc cu această ocaziune de monologul lui Hamlet despre „A fi sau a nu fi“. E un monolog frumos, și eu încă l-aș fi citat aci, dar' fiecare se iubește mai mult pe sine, și dacă, ca și mine, ai scris cândva tragedii, cari cuprind astfel de vorbiri de abiturienți amoroși, spre ex. nemuritorul „Almanson“, e foarte firesc, că preferi vorbele-ți proprii, chiar și înaintea celor ale lui Shakespeare. La tot cazul astfel de vorbiri sânt un obicei foarte folositor; câștig cel puțin la timp. — Și așa s'a întâmplat, că am stat c'am multșor în colțul străzii San-Giovanni, — și cum stăteam acolo, un osândit la moarte, am zărit-o pe ea!

Purta haina ei albastră de mătășă, pălăria ei cu flori, ochii ei mă priviau așa de blând, așa de învingători de moarte, așa de daruitori de viață — madame, știi poate din istoria Romanilor, că, dacă vestalele din Roma vechi întâlneau în calea lor un osândit, aveau dreptul de a-l agrația, și s'eramanul mișei rămânea în viață. Cu o singură privire m'a fost scapat de moarte, și eu stăteam înaintea ei ca refnviat, ca orbit de splendoarea frumseței ei, și ea s'a dus mai departe — și m'a lăsat să trăiesc.

(Va urma).

**) Din „Almanson“.

Boala și leacul.

— Dascălii millenariști din Sălagiu. — Sărauad, 20 Nov. n.

Când, în dimineața de 23 Octomvrie a. c., mi-se isbi de ochi, la gara de Careiu, o haltă de dascăli din Sălagiu, vre-o 60 la număr, îmi veni în minte vorba cu puii cei de cuc, care drept mulțumită paserilor, care îi cresc în cuiburile lor, desmoștenesc pe bine-făcătorii lor.

Et tu fili mi Brute? zisei îndreptându-mă către Vasiliu Oltean, plane Bungărdanul, vicepreședinte al „Reuniunii învățătorilor sălageni“.

— De unde sosit? — întrebai eu.

— Că, că... cum mă rog, de unde sosim? Da, că, că... dela Sătmăr și Sighet, — răspunse bietul Bungărdan.

— Cum, — replicai eu, — Sătmărul și Sighetul cade acum spre Dobrițin—Pesta, căci trenul cu d-voastră dintr'acolo veni?

În fine prins de ureche îmi spune, că vine dela Pesta, unde a stat în unele afaceri eac'ăsa „private“ (înțelege: „corporativ“ cu colegii sei. Minte de dascăli).

— Dar ceialaltă?

— Că, că... nu știu... ba, pare-că, au fost la expoziția millenară.

Ioan Toduț din Ghiroltul-Ierean, a fost să cerceteze pe o tătișe a sa; Alexiu Fedorca din Șimleul-Silvaniei a consultat o celebritate medicală într-o boală ce — nu o are; unii s'și plombeze maselele, alții s'și cumpere una-altă; unii s' studieze, alții ca să — fie studiați și așa mai departe.

Ce bine, că n'au pătit-o d-lor, ca și Augustin Pop, învățător în Sighetul-Silvaniei, pe care, certându-se dascăli cu el, pentru-că i-a vândut găinutele și găscuțele ca să poată merge la Pesta, l'a atins o drăguță de apoplexie în momentul când încălța cismele vixuite pentru milleniu!

Vorba vorbă scoate.

Închipuitul și pururea sfădalnicul Vasile Oltean — în loc să verse vre-o lacrimă ca cea din Scriptură — se opintește a mă convinge, că cercetarea expoziției millenare este o faptă românească. Și căută ca să fie auzit de inspectorul școlar, renegatul Moricz Petri, care sucia din musteață 2—3 pași departe de noi.

Și acesta și alții au pretextat, că având să se pensioneze, n'au putut să nu urmeze învătării inspectorului de a cerceta milleniul.

Ba unii nu s'au sfiit a susține, că soartea lor depinde de grația inspectorului. Singur un tinăr dintre ei îmi zise: „îmi pare foarte rău că am mers, și am mers, neștiind ce fac“.

Laudă merită învățătorul din Tăsnad Stefan Mihalea, pe care apucându-l cu forța inspectorul, la gara de Careiu s'a dat jos din tren; inspectorul pălăit erupse în cuvintele: „A haszontalan, hogy megcsalt!“ (Cum mă seduse, netrebnicul!)

Acest transport de dascăli români din Sălagiu a fost al doilea transport pentru piața din Budapesta.

Și dacă primul s'a putut excuza încetva prin ignoranța provenită din lipsa de ziare, nu se poate acesta cu atât mai virtuos, căci la prima alunecare învățătorii nostri au fost apostrofați în „Tribuna“, și prin urmare știau oare bine ce linie de conduită au să observe față cu milleniul.

Semnificativ, că 5 inși dintre millenariști, anume: Ioan Suhanea, Ioan Toduț, Ioan Fersigan, I. Mărian și I. Marc de-alungul liniei până la Pesta au cântat „Doina lui Kossuth“: „Kossuth Lajos azt izenté“.

Las să urmeze aici révașul negru, încât am putut să însemn numele millenariștilor:

1. Nicolau Pop din Hidig, cassarul „Reuniunii inv. sălageni“, premiat de astă-vară cu o vacă din partea dlui George Pop de Băsești. 2. Teodor Bruchental, învățător în Marea. 3. Ioan Simon din Banișor. 4. Alexiu Fedorca, Șimleul-Silvaniei. 5. Ambr. Avram, Bădăcin. 6. Vasile Oltean din Periceiu, vicepres. „Reuniunii inv. sălageni“, premiat în 2 rinduri. 7. Grațian Trif, Aghireș. 8. Vasiliu Cărpinean, Ortelec. 9. Ioan Suhanea, Măntulul-Ierean. 10. I. Mărian, Sat-Micul-Ierean. 11. Paul Micle, Bărsăul-de-jos. 12. Ioan Murășanu, Cuceu. 13. Gavril Aluș, Băbta. 14. Mihaie Bobiș, Supurul-de-sus, premiat. 15. Gavril Graur, Ghorocuta. 16. Traian Husti, Bobotă. 17. Ioan Fersigan, Sântău. 18. Stefan Varga din X. 19. Florian Iepure, Peceiu. 20. Nicolau Morar, Derșida. 21. Dem. Pașca, Siciu. 22. Ioan Marc, Supurul-de-jos. 23. Ioan Faragó, Săncraiu-Ierean. 23. Dem. Pop, Chegea. 25. I. Vezendi, Orbou.

Celelalte 35 nume n'am isbutit încă a le cunoaște.

Morala faptului:

Școala română din Sălagiu se adă în agonie, este tradată; dascălii din Sălagiu,

crescunți la preparandia din Gherla pe jumătatea de vipt subtrasă dela teologi, cochetăz cu inspectorul și statul în contul școalei confesionale românești, ignorează dorințele și lacrimile națiunii, iubind înjugarea de 1000 ani a Românilui prin urmașii lui Árpád și Tuhtum; dascălii din Sălagiu se poartă cu doi bani în trei pungi, adică între Români fac pe Românul, între Unguri se girează de „jó hazafi“ model unguresc, papă leafă românească și fac treabă ungurească, sânt mai cuc, decât puii de cuc și mai brui, decât Brutul lui Cesar; prinși cu ocaua mică șurubează încoace, șurubează încolo denaturând faptele, de săta luna.

Să admitem pe un moment frica de inspector.

Art. de lege XXVIII., §. 128 din 1876 eată cum limitează dreptul de ingerență al inspectorilor față de școalele confesionale:

„1. Inspectorul școlar are să cerceteze măcar odată pe an toate institutele de învățământ poporale, aflătoare în districtul seu, atât pe cele comunale, cât și pe cele confesionale, inferioare sau superioare, purtând strict de grije, ca legea să se execute în ele punctual“.

„2. ...va trimite în tot anul referadă detaliată guvernului atât despre acele (școalele comunale și de stat, private și ale societăților), cât și despre școalele confesionale“.

Încolo pace și noroc, dle inspector!

Vorba cu pensionările.

Apoi toată buba își are leacul seu.

Dacă ai anii de serviciu prescriși și ai co-răspuns cu onoare oficiului, și dacă îți sânt sdruncinate forțele fizice, vrea ori nu vrea inspectorul, trebuie să te pensioneze. Ba dacă te-ai purtat verde românește, va stărui din răp-puteri să te pensioneze și să scape odată de d-ta.

Sau doară medicul comitatens ar refusa să te declare de invalid? Ei bine! Dute de te vizitează în comitatul vecin, sau în cel mai rău cas vizitează-te prin 1—2 medici cer-cuți, ear' pe baza atestatalui primii îți cere pensionarea. Las' apoi, bată-se medicii ei în-tre ei în cap.

Ce vor dară dascălii nostri?

Toți cei cualificați au salare de 3—500 fl. Mecenatii Sălagiului în frunte cu dl Pop de Băsești distribuiesc din an în an premii celor mai meritoși; inteligența îi îmbrățișează și face tot posibilul, ca dascălul să se simtă bine în serviciul neamului seu.

Dar o vorbă ca o sută.

Învățătorimea noastră nu mai face taină din dorința de a prefăce școalele confesionale în școale de stat — vezi Doamne, mai gras și regulat plătit și din planurile, ce le țes d-lor publice la toate convenirile, că oare-care la care școală de stat va fi denumit?

Onoare celor 10—20 excepțiuni nemil-lenariste!

Un protopop de inimă, răposatul Ioan Gall din Supurul-de-sus, mi-a zis odată: „Frate! ești om tinăr și vei ajunge, că dascălii vor săpa mormântul națiunii“. Sânt încă tinăr, dar' vorba s'a împlinit.

Fiind deja diagnoss amănă, haid să dăm după leac.

Eată un recept:

1. La preparanțiile noastre să nu fie întreținută decât aceia, cari vor pute asigura prin un document despăgubirea diecesei sub acest titlu, la care, dacă n'ar servi la școală confesională românească.

2. Să nu li-se elibereze diplome sau absoluteare înainte de ce ar asigura în mod solid suma de întreținere; ci în locul aceloră să li-se deee niscari simple certificate, că au stat la preparandii și deci sânt aplicabili interimali sub condiția ulterioarei aprobări a consistoriului școlastic.

3. Ori-care concurent deodată cu concursul la stațiune să emită un revers scris, respective litere de abdicățiune, fără de datul de an, lună și zi, prin cari *brevi manu* să se poată înlătura cei netrebnici.

4. Fiecare ales să depună jurământ oficios, în formula căruia să se cuprindă și fidelitatea către națiune și biserică.

5. Învățătorii ori în ce chip compromi-tați să se scoată din stațiuni, ear' amovarea lor să se inducă pe documente.

6. Comunele bisericesti se presteze punctual leafa învățătorescă; preoții și inteligenții, în calitate de superiori (directorii, președinții, senatorii etc.) să fie scrupuloși și energici, stricți, autoritativi și neingăduitori, ear' ca privați binevoitori și frați desinteresăți; popo-rul să stimeze și iubească pe învățătorii sei.

7. Celor-ce vor să se pensioneze, să li-se urce măcar în anul din urmă salarele, care servesc de basă la croirea cuantului de pensune.

Se zice, că dascălii ovrei pentru aceea sânt mai bine pensionați, de oare-ce în anii din urmă li-se urcă — pe hârtie — salarele contra unei cuitanțe dată pe ani înainte.

Să facem și noi asemenea — însă după firea noastră bună și dreaptă — în realitate.

8. În cas de extremă necesitate, când adică cele de sub pt. 1—7 sau n'ar atinge scopul, sau nu s'ar pute practica, să renunțăm, eac'ăsa interimal pe 1/2 an la sus-ținerea școalei și astfel să pedepsim prin foame pe trădători.

Disciplină, controlă și precauțiune dară, dacă mai ținem să avem în mână școala; în laturi cu desertorii și trădătorii, în laturi cu lingusitori dupli, cari sărută ghețele inspecto-rașilor și le servesc drept material brut pen-tru de a-și agonisi merite „patriotice“, deco-rațiuni ieftine și titluri de consilieri!

Noi n'avem lipsă de vermi trăitori, ci de bărbați rezoluți.

G. Stanciu.

Cronică politică.

Treburile bulgărești.

Toate știrile din Sofia, oficioase și ne-oficioase confirmă, că demisiunea ministrului de războiu Petrov va fi de astă-dată ne-greșit primită. Ieri încă se anunța, că va eși peste tot și din armată, pe când azi depeșile spun, că va rămâne acolo, dar' nu va capeta rangul de general, la care era să fie avansat încă în vara trecută. Afacerea aceasta cu co-lonelul Petrov e chestiune importantă în Bulgaria. Eată spre pildă, ce scrie correspon-dentul din Sofia al lui „P. Lloyd“, în nu-mărul acestuia dela 24, înșirând motivele de-misiunii:

„În sfârșit se admite nu fără motiv, că distincțiunea înaltă, de care a fost făcut partaș Petrov într'un moment, când relațiunile între el și prințul erau cu totul rupte, nu putea să-l lase indiferent pe acest din urmă“.

Ne aducem aminte de această „distincțiune înaltă“, de care era vorbă acum vre-o zece zile; este portretul Maiestății Sale, pe care Monarhul nostru l'a trimis ministrului de războiu bulgar, voină a-și manifesta ast-fel simțimintele ce le nutrește față cu dom-nitorul Bulgariei, fost supus al Maiestății Sale, din familia Sachsen - Koburg - Gotha - K ó h á r y.

Chestiunea mult și aprins discutată a emi-granților bulgari în Rusia, cari din diferite cauze, dar' mai ales din cauza participării la detronarea lui Battenberg, părăsiseră Bulgar-ia, a fost în sfârșit rezolvată de către consi-liul de miniștri. Cu excepțiune de patru căpetenii, toți ceialalți vor fi grațiați și vor pute intra în armată nelimpedeceți, dacă va fi loc.

Școala călătoriei regelui sârbesc.

P. Lloyd publică următoarea depeșă din Belgrad cu data de 23 c.:

„În cercurile de curte de aici se consi-deră ca lucru hotărât, că publicarea oficială a logodirii regelui Alexandru cu principesa Ale-xandra a Sachsen-Coburg-Gotha se va întâmpla imediat după reînțoa-rirea regelui din Roma“. Căsătoria aceasta ar corespunde în toate privințele cu intere-sele Sârbiei, de oare-ce principesa Ale-xandra, fiind o nepoată a reginei Victoria a Angliei, este de aproape înrudită, prin mamă-sa, marea ducesă Maria, sora răposatului Alexandru III, cu curtea rusă, precum și, ca sora principesei moștenitoare Maria a României, sora-sa, cu curtea dela București. Principesa e acum în vîrstă de 18 ani“.

În sensul acesta s'ar explica și visita regelui Alexandru la curtea română.

Francia și Italia.

Am mai scris de câteva-ori, că dela căderea lui Crispi încoace legăturile între surorile latine s'au îndreptat în mod simțitor. Această dispoziție conciliană, ba chiar do-rința, s'a dovedit acum de curând și prin faptă, cu privilegiul încheierii tractatului de comerciu între cele două țeri privitoare la belicatul Tunis, tractat despre care încă am pome-nt la timpul seu. De atunci s'au înfățișat mai multe incidente de importanță mai mică, unde s'a dat expresiunea simpatfiilor dintr-o parte și din alta. Mai zilele trecute, mi-nistrul de comerciu italian Sineo a ținut o vorbire în Carmagnola și a zis între altele: „Nu facem decât a ține seamă de dispozi-ția unanimă a spiritelor în țeară, voină să trăim cu Francia într-o amicție cordială și sin-ceră. Tractatele încheiate au fost onorabile ocrorind interesele noastre în Tunis. Pe tot timpul negocierilor au eșit la iveală cele mai bune dispoziții din ambele părți, astfel încât se poate aștepta o exploatare întinsă a trac-tatului în sens economic“.

Presa franceză întreagă scrie mai în fiecare zi în favoarea relațiunilor cât se poate de strînse între cele două națiuni-surori, pe baza respectării și ocroririi reciproce a inter-reselor lor economice.

Marea-Mediterană e a noastră, adică ar trebui să fie a noastră; în primul rînd noi doi, Italia și Francia, ar trebui să fim stăpîni în ea și peste ea! — acest strigăt se poate în-telege din toate aceste voci, ear' în cele franceze încă cu un ceterum censeo: „Afară din Egi-pet, Engiltero!“

Aici, în chestiunea aceasta este, așa se pare, cheia împăcării Francei cu Germania.

Stările din Turcia.

Ziarele franceze publică o notă oficială despre actuala față a pertractărilor între pu-teri și Turcia. Resultatele de până acum ale acestor pertractări sânt precizate în ur-mătorul mod de către ministrul de externe francez.

Conferența generală a Armenilor a fost convocată, alegend, în condițiuni regulate, li-niștite pe superiorul seminarului armenesc Ormanian, ca patriarh. Alegerea aceasta a produs mulțumire. Tribunalul extraordinar pentru judecarea celor-ce au luat parte la măcelurile dela 26 și 27 August, a fost în-chis. Unele condamnări pronunțate de către acest tribunal vor fi trimise la curtea de cas-ație și vor fi nimicite. În Marach a fost instituit tribunalul de războiu, pentru a ju-deca pe colonelul Mahyar-bey, comandantul detașamentului de trupe, care e făcut vinovat de omorirea preotului Salvador. Ambasadorul francez Cambon va griji, ca dreptate să se facă. Privitor la Creta, comandantul militar de acolo a primit poruncă a se supune tuturor dispozițiunilor guvernului civil Berovic-pașa, ear' generalul Saadoddin-pașa a fost trimis la Canea, pentru a regula raporturile între autoritățile civile și militare... Nota (oficială) enumără încă câteva măsuri de mai puțină importanță; repetind că dl Cambon va priveghia strict, ca toate aceste, precum și viitoarele promisiuni ale Porții și Sultanelui să fie îndeplinite punctual.

Energicul dl Hanotaux s'a pus serios pe lucru; nu glumește. Nu vorbește mult ca Salisbury, la ori-ce privilegiu, de un an de zile; ci tace și face.

O declarațiune.

Budapesta, în 18 Nov. st. n. 1896.

Onorată Redacțiune!

Sub titlul „Román gyászünnepe“ ziarul „Magyar Hirlap“ a publicat în numărul seu 308 din 7 Noembrie a. c. o notă despre pelerinagiu tinerimii universitare române din Budapesta la mormântul fericitului Gozdu, în care se afirmă între al-tele, că tinerimea ar fi mers pe calea Kerepesi cu tricolor român.

Nu ne-am fi ocupat de toată afacerea aceasta, dacă la sfârșit nu i s'ar atribuit lipsă de tact societății „Petrui Maior“, care a aran-giat această sărbare și n'a depărtat tricolorul românesc.

În loc să publice desmințirea dată, „Ma-gyar Hirlap“, ia numai notă despre ea în numărul seu 313 din 12 Noembrie a. c. sub titlul „A Petru Maior nyilatkozata“ și pentru susținerea celor afirmate mai nainte aduce ca argumente, că plecarea s'a făcut din localită-țile societății, că cântările au fost executate de corul societății și că știrea despre tricolor și panglica tricoloră o a luat din foile româ-nești „Tribuna“ și „Gazeta Transilvaniei“.

Privește pe alții să desmințiască mai amănunțit pe rînd afirmațiunile cuprinse în-tr-acele două note, noi răspundem numai pe scurt că rendez-vous-ul dat de o parte mică și plecarea acesteia din localitățile societății — cei mai mulți au mers la cimitir direct de-acasă — nu dovedește nimic, că corul n'a fost al societății și n'a pășit ca atare, ci au cântat câțiva inși, cari sânt membri ai coru-lui societății, cărora societatea nu le poate opri să cânte, unde și ce vor voi în viața lor, dacă se învoesc și se pot constitui în cor ei între ei sau cu alții, că societatea nu poate fi răspunzătoare de cele-ce se publică în foile românești, că poliția nici n'ar fi permis arangatorilor sărbării să meargă cu (steag) tricolor, și că panglica tricoloră de pe cunună societatea n'a putut-o depărta, căci nu s'a putut amesteca într-o afacere, care nu o pri-vește, și în fine declarăm în numele so-cietății:

Societatea „Petrui Maior“ n'a avut nici direct, nici indirect nici cea mai mică parte în arangierea „pelerinagiului la mormântul fericitului Gozdu“ de către stipendiiști funda-țiunii și desfidem pe ori-cine să ne dove-dească contrarul cu acte de ale societății sau de altă natură, ori cu alte mărturii.

Primiți, vă rugăm, mulțumita noastră pen-tru ospitalitate și asigurarea deosebitei noas-tre stime și considerațiuni.

Pentru comitet:

N. Puican,

preș.

Nicolae Petroviciu,

secretar.

REVISTA PRESEI.

Presa română.

Gazeta Transilvaniei (nr. 250) vorbește despre „deficit și cotă” reproducând unele vederi ale lui „Magyarország” în materia aceasta, și constatând că:

— „nu-i modru de a scăpa de urcarea cotei. Ungurii umblă acum să submineze poziția contelui Baden. Dar, ori vor reuși să-l răstoarne ori nu, fapt este și rămâne, că cu Austriacii nu mai e de glumă. Ei sunt firm hotărâți de a nu mai ceda în punctul acesta și ori-cât ar amenința Ungurii cu uniunea personală, nu-i vor mai spăria. Viitorul parlament central vinează va pretinde și mai unanimitate urcarea cotei, căci „le-a fost de ajuns”, zice ei, că au purtat în spinare timp de 30 de ani cele 70 procente pentru-a Ungurii să-și facă mendele și să se îngâmfe pe contul lor.”

Dreptatea (nr. 250) publică un prim-articol intitulat „Incurcările austro-ungare”, în care se vorbește despre cearta exactă între presa vieneză și cea budapestană. Cearta s'a născut pentru „cota”, zice „Dreptatea”. Austria cere cu câteva milioane mai mult și Ungaria i-le va da ca răsplătă pentru-că o lasă se domnească cum voeste. Popoarele din țară nu au decât să plătească. Va sezi:

„Să scumpești din zi în zi tot mai tare, prețul pentru care șovinismul maghiar i-s'a dat din partea Neamului privilegiat de a domni neînfrînat în Ungaria”, — încheie „Dreptatea”.

CRONICĂ

Sibiu, 25 Nov. n. 1896.

Respingi. Partidul popular avea de gând să trimită o mare deputațiune la Maiestatea Sa, pentru a-i arăta atrocitățile comise la alegerile din urmă. La deputațiune ar fi luat parte toți acei aderenți ai partidului, cari au fost ca bărbați de încredere pe lângă candidații partidului popular, și cari astfel au fost în poziție de a mărturisii despre ce au văzut și auzit.

Planul acestei deputațiuni s'a zădărnicit în ultimul moment, pentru-că fruntașii partidului au fost informați, că Maiestatea Sa nu va primi deputațiunea...

Martirul „liberalismului”. Foile maghiare scriu, că decedatul episcop Magyarics a primit în cercurile politice „liberale” ca „martir al liberalismului”, de oare-ce împotriva staturilor medicului, s'a dus boala la alegerea din cercul I. al Budapestei, votând pentru „Falk Miksa”. „Zelul” acesta i-ar fi cauzat moartea...

Primblarea socialistilor. Deși opriți a-și face „primblarea” lor politică, socialistii din Budapesta totuși și-au ținut-o, pe Andrassy-ut. „Primblării” i-au premers câteva adunări, ținute înainte de prânz, în mai multe părți ale capitalei. În toate adunările s'a protestat strășnic împotriva rezultatului alegerilor „băufly-ane”. În strada György-tyuk oratorul Rádi Sándor a rostit următoarele:

„La alegeri, noi, poporul, am luat în-țărată parte, că guvernul a pucat în noi, a ucis prin gendarmii și poporul.”

Reprezentantul poliției: „Nu permit astfel de expresii!”

— „Dar e adevărat”, — răspund din toate părțile. „Faptele se pot doar spune.”

Rádi: „Le-a spus așa, înainte de amezii, și contele Apponyi, în clubul partidului național.”

În restaurantul din strada Jósika oratorul a zis între altele: „Situția aceasta e mai rea decât abstracțiunea.”

„De altfel zilele liberalismului sunt numărate, a căzut în Belgia și Austria, va trebui să cadă și în Ungaria, căci în popor începe a se deștepta conștiința de sine.”

Alma — s'a sinucis. Ziarele maghiare au deosebit deja înainte cu câteva zile găsirea sensațională, că frumoasa Alma s'a sinucis cu cocaină. Noi nu i-am dat însă crezământ, de oare-ce doamna de Dunca-Schiau a desmășit-o în „Magyar Hirlap”, susținând, că fika-sa nu mai din greșeala e luat-o dosă prea mare de cocaină, spre a-și stăpîni cumplita dureri de masele. Ziarele din Londra anunță totuși, că faima aceasta a fost definitiv confirmată de poliție, care și-a terminat cercetarea în cauză, cu rezultatul, că n'u din greșeală, ci intenționat a luat Alma cocaină. Eată câteva amănunte asupra tristului caz:

Într-una din zile tinerele păreche Marytt se dusesse la club, în societatea Dr.ului Oliver, un vechiu prieten intim al Almei. Deodată, pe când luna o ceau, Alma se plânse de o cumplită durere de masele. Drul Oliver îi dete atunci cocaină, spre a i-s'i pune pe masele. Nu peste mult însăurșii se depărtară. Ajunși acasă, Alma se încuie în odaia sa, unde sorbi întreaga sticlă de cocaină, pe care îi reușise a o ascunde neobservată în buzunar. După acestea sună după cameriera sa, careia îi zise:

„Tocmai acum am beat-o aceasta, spre a-mă sinucide. Într-adevăr, foarte nefericită am fost.”

Acetia i-au fost ultimele vorbe. În zădar se străduiră doi medici, soșii în grabă, să o salveze. După un groznic chin de jumătate de oră, nefericita expia. Oamenii legii porniră imediat cercetare, dar motivele si-

nuciderii nu le putură afla. Marytt declară, că el a trăit foarte fericit cu soția sa, care nici-când nu i-a dat a înțelege, că ar voi să se sinucidă. Poate-că Drul Oliver ar fi putut da detalii mai interesante, dacă n'ar fi plecat fără de veste din Londra. Bărbatul încă a părăsit orașul, imediat după înmormântare. Astfel nefericita Alma a rămas singură în negurosul oraș de peste mare, departe de toți, pe cari i-a iubit și cari au iubit-o...

Concert militar. Pentru a se scuti de perire mormintele celor căzuți în anul 1866 în Boemia, a conces ministrul austriac de interne, ca să se facă colecte pretutindenea în monarhie. În scopul acesta arangiază muzica regimentului de infanterie nrul 31, Mercuri, în 2 Decembrie n. un concert militar în sala mare dela „Gesellschaftshaus” din Sibiu. Venitul curat se va trimite comitetului central ales pentru conservarea monumentelor ostășești. Concertul se va ține la masa întinsă. Intrarea o coroață de persoană. Începutul la orele 7 și jumătate seara.

Earăși torturi de gendarmi. Sub titlul acesta cetim în „Dreptatea”: „În Sămbăta trecută s'a pertractat la senatul criminal al tribunalului regesc de aici următorul proces: În 7 August a. c., într-o grădină de pruni a comunei Vizma (cercul Lipova) s'a aflat ucis mort (I. R. „Tr.”) Jidanul Leopold Weisz. Nu s'a aflat făptuitorul, deci s'a luat remediu la „prăpus” (suspect) și prăpusul a căzut pe Simulescu Partenie și Dimitrie și pe Pavel Achim, oameni de frunte din Vizma. De unde prăpusul? D'acolo, că Jidanul ucis a făcut acestor oameni concurență cu vinderea de rachiu, din care cauză acești oameni ar fi amenințat pe Jidan încă în viață că-l vor „omorî”. Pe acest prăpus gendarmii au prins pe acești oameni și i-au torturat — după-cum au faisonat ei — într-un mod teribil; oamenii, ca se scape de torturare au recunoscut înaintea gendarmilor, că ei toți trei au ucis pe Weisz, dar cu toate acestea urme de sânge sau vre-un „corpus delictus” nu s'a aflat la ei. Duși și predați județului cercul din Lipova, omnenii au revocat tot ce au recunoscut înaintea gendarmilor și au motivat revocarea cu neomeștiile torturi. Județul cercul a investigat, dar n'a aflat nimic compromișor, au trimis pe bieții oameni la tribunal, unde procurorul a ridicat asupra lor acușă pentru crima de ucidere, ținându-i în închisoare preventivă din August până la ziua pertractării. La ziua pertractării acușă de nou au negat totul, ear' tribunalul i-a absolvit de sub cercetare și li-a redat libertatea. Sentența tribunalului se bazează pe o decizie curială care dispune, „ca mărturisirile ce le fac delincenții în fața gendarmilor nu se privesc drept nici o dovadă în cazul când delincenții în fața tribunalului le revocă pe temelii maltrărilor de gendarmi”. Va se zică Curia reg. încă admite, că gendarmii maltratează... Bieții oameni, maltrătați, torturați, atatea luni de jupuși — cu ce răsplătă se aleg? Cu nimic! Asta e dreptate?”

Rătăcioși. Ni-se scrie, că la alegerea de deputat dietal în Ugra (comit. Bihar) au luat parte următorii preoți români: George Popovici, paroh în Sănciuleșul-român, Ioșif Nagy, paroh și asesor consistorial în Roit, Teodor Papp, paroh și asesor consistorial în Berechiu, Aureliu Alb, admin. parohial în Ceffa, Mihail Hasiș, paroh în Ateaș, Alexandru Bozintan, paroh în Nogiorid, Demetru Alb, paroh în Ch-Mihailu Drimbea, paroh în Cheresig Apateu și Emanuel Papp, paroh în Sacal. Acestia toți — zice coresp. nostru — au votat și au mers cu turmele lor la urnă pentru candidatul ales Tisza István, — fiul sdrbitorului de naționalități Coloman Tisza. — Eată cum întrebunțează acei preoți talantuli ce li-s'a încredințat! Vai lor! Dascălii încă au luat parte, se futelege că pentru bani, întocmai ca și preoții.

Șerpar confiscat. „Gaz. Trans.” i-se comunică din Poiana-sirată (comit. Treiscaune), că înainte de asta cu câteva săptămăni, un țeran român de acolo își cumpărase în România un chimir (șerpar), pe care în întemplantare se aflau scrise cuvintele: „Trăiască România”. Țeranul, care n'a dat importanță acestei inscripțiuni, a purtat șerparul în pace până înainte de asta cu vre-o 3 săptămăni când, voind să treacă în România pentru a-și cumpăra un chilogram de struguri, niște gendarmi, ce erau la vamă, observând inscripția numită pe șerparul românului, îi confiscă acestuia șerparul. Astfel bietul Român a rămas până în ziua de azi fără șerpar.

Director de bancă — șarlatan. Zilele acestea a dispărut din Jimboia (comit. Torontal) directorul de bancă Popper Manó, care a comis mai multe falsificări de cuitanțe. Șarlatanul a fost prins tocmai când voia să se urce în Hamburg pe o corabie, care mergea la America.

Succesul mileniului a fost într-adevăr „colosal”; deficitul material se urcă la frumoasa sumă de *cinci milioane florini*. Despre deficitul moral nu mai vorbim, acesta e — zero absolut!

Executor invențios. În Budapesta s'a petrecut nu de mult o execuție foarte interesantă. Un inginer datora 3000 fl. unui funcționar al seu. Pretensiunea nu se putea realiza, de oare-ce inginerul, care ducea o viață luxoașă, declarase, că tot ce se află în locuința sa aparține soției. Executorul însă s'a dovedit foarte invențios în situația asta anevoioasă. Afând, că inginerul dă un mare prânz de gală, se îmbracă în „frac, clac și lac” și puțin înainte de vremea prânzului se prezintă la inginer. Condus cu

multă considerație în odaia de gală, elegantul „oaspe” enunță, spre grozava uimire a căsătorilor, că a venit să facă execuție și imediat puse sub pecet grelele farduri de argint, furculițele, cuțitele etc. Înforat de acest demers rezolut, inginerul plăti imediat cei 3000 fl., spre a scăpa de iminenta rusine; față de oaspeții, cari erau așteptați se sosească în tot momentul. Executorul, mulțumit de reușita sa, se depărtă radios de bucurie.

Panama din Seghedin. La oficiul comitatens din Seghedin s'a descoperit, că exactorul *Huska Lajos* a cauzat orașului, în curs de trei ani, o pagubă de 9500 fl.

Principesa Elvira. Nefericitul pretendent Don Carlos a comunicat Papei în scris, că fika sa a înecat a trăi pentru el. Prințul Massimo, prietinel lui Folchi, face interesante destăinuri despre cei doi fugiți. Folchi e o capacitate comună; el a devenit vestit numai prin numeroasele sale scandale. Și pe părăsita sa soție a sedus-o, pe când era crescătoare într-o casă aristocrată, și numai constrins s'a cununat cu ea. Un unchi al seu a administrat fondul „Filerul lui Petru” și perzând odată la burză, a lăsat acolo 17 milioane lire din acest fond. Principesa Elvira e bolnavă, isterică, nervoasă, faptele ei sînt deci neprecugetate. Fuga ei dovedește, că nici facultățile ei mentale nu sînt intacte.

Cununie pe biciclete. Și așa ceva s'a petrecut, anume în Rotterdam. Mirele și mireasa s'au prezentat pe biciclete la biserică, ceiaștii nuntășii asemenea. Neobiciinutul spectacol a atras atăția curioși, încât susținerea ordinii reclamă 40 de poliști. Că și comedia asta va afla în curând imitatori, e nefindoios.

Dela granița franco-germană. „Strassburger Zeitung” anunță din Maursmünster, că un pădurar german a pucat în 22 Noembrie n. pe un vânător francez, care umbla prin locuri oprite pentru vânători. Francezul pucase de mai multe-ori asupra Germanului, care a rămas rănit.

Denumire. Ministrul austriac de culte și instrucțiunea publică a numit pe dl Dr. Aurel cav. de Onciul, până acum căpitan districțial în Moravia, docent privat pentru dreptul de asigurație, la școala superioară tehnică din Brünn.

Simptomele liberale în Rusia. În vremea din urmă guvernul ruses: a dat mai multor editori de ziare permisia de a scoate noue foi sociale și politice, absolvându-le de sub prealabilă cenzură. Sub domnia Țarului Alexandru III. nici o foie nu s'a bucurat de acest favor. De aceea liberale hotărîre a guvernului a strînit pretutindenea complăcere.

Inundațiile din Muntenegru. Ziarul oficios „Glas Crnogorca” din Cetinjie anunță, că inundațiile au ruinat drumul dela Cattaro; astfel legătura Montenegruului cu Europa e întreruptă. Principele Nicolae a apărut în persoană în ținuturile inundate, și pretutindeni dă însuși ajutoare celor năpăstuiți.

Femeie ultra-seculară. În Conop a murit zilele acestea femeia *Rosalie Luca*, în etate de 112 ani. Dintre cei 9 copii ai sei, mai trăsește numai cel mai tînăr, care e de 76 ani. E de remarcă, că bătrăna femeie și-a dus toți dinții cu sine, în mormânt.

Știri mărunt. Ex-regele Milan a trimis din Paris 5000 fr. pentru cei inundați. — Papa a primit la 22 Noembrie n. în audiență pe ambasadorul austro-ungar Revertera și pe soția sa. — Lucrătorii fabricii de gaz din Bordeaux s'au pus în grevă; orașul e provăzută cu gaz în parte de soldați. — Regina Vilma de Olanda se va logodi în curînd cu principele de Chartres. — Duminecă s'a deschis, în mod solemn, noul edificiu al gimnasiunii superior din Biserica-albă (Bănat). — Luni a fost primit în audiență la Curtea din Viena, ministrul de comerț, baronul Dániel.

Aforisme politice.

— Una la zi. —

Unui guvern nu-i e permis a sovăi; aleasă odată calea, el trebuie să meargă înainte, fără a privi nici la dreapta, nici la stînga.

Bismarck.

Posta redacțiunii.

„Scene dela sinod” — se vor publica mai tîrziu în „foiță”. Persoane însă nu se pot numi, și de aceea am făcut unele omisiuni.

Dlul B. P. în *Lipsca*. „Foiță” nu o putem publica. E un material bun — dar în forma aceasta nu se poate. În ea se dă numai curat material brut, aglomerat foarte tare. Acest material ar trebui prelucrat cu oare-care artă, pentru-că se-l cetească cu interes și alți muritori, pe cari de altfel nu-i privește așa de aproape. În cazul acesta descrierea ar reși cel puțin de 10 ori mai lungă.

Teatru orașenesc în Sibiu.

Joi, 26 Noembrie n. 1896.

„A S R A”.

Dramă de Felix Philipp.

Începutul la 7 ore seara.

Bibliografie.

„ENCICLOPEDIA ROMÂNĂ”

editată sub auspiciile și din însărcinarea „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”

de Dr. Corneliu Diaconovich,
prim-secretarul „Asociațiunii”

Sibiu, în Aug. 1896.

Acest dicționar enciclopedic urmărește scopul de a populariza științele și artele și de a lăți cunoștințele folosite în stul poporului român și în special de a oferi publicului cetitor o iconă cât mai fidelă a întreg trecutului și a tuturor stărilor actuale ale Românilor, fără deosebire de hotare politice. „Enciclopedia Română” se lucrează de aproape 200 de autori distinși și apare în editura librăriei W. Krafft în Sibiu, în extensiune de cel puțin 2 tomuri de câte 60 coale de tipar, (format „Lexicon”, 8° mare, în 2 volume, litere „petit”), cu numeroase ilustrațiuni și harte.

Publicarea se va face în fascicule de 6 coale în decurs de circa 2 ani, 10 fascicule formează 1 tom.

Redacțiunea și editorul își rezervă dreptul, ca amăsura cerințelor materiilor tratate și numărului abonenților, se poată de publicațiuni o extensiune mai mare.

Abonamentele obligă la procurarea opului întreg și se pot face pe lângă achitarea anticipativă a prețului pentru 2 tomuri, pentru 1 tom ori pentru 1 fascicul. La prenumărări de 2 tomuri se acordă 25%, ear la prenumărarea de un tom 20% rabat.

Prețul de prenumărare face:

Austro-ungaria România
pentru 2 tomuri fl. 15.— lei 40.—
„ 1 tom „ 8.— „ 20.—
„ 1 fascicul „ 1.— „ 2.50

La prenumărări de 1 tom resp. 1 fascicul, prețul tomului resp. fasciculului următor este a se achita cel mult în 30 de zile după primirea celui premergător.

Abonații primesc fasciculele franco.

După terminarea publicării opul se va vinde în librării cu un preț ridicat.

Abonamente se pot face: la editorul W. Krafft în Sibiu, la despărțimintele „Asociațiunii transilvane”, precum și la toate librăriile.

Depozit general pentru România la librăria Carol Müller în București, (Calea Victoriei 53), care va îngriji expedițiunea fasciculelor abonate pentru întreg regatul român.

Atât redacțiunea cât și editorul „Enciclopediei Române” nu au cruțat nici o jertfă pentru a asigura succesul acestei opere mult folosite și și-au dat toate silințele ca pe lângă un conținut bogat și redigat cu îngrijire, atât tiparul, cât și materialul de ilustrațiuni, lucrat la cele dintâi stabilimente din Viena și Lipsca, să satisfacă toate pretenșiunile juste.

Subsemnații se adresează deci către toți amicii culturii poporului român cu rugarea: de a sprijini cu toată căldura aceasta mare operă inițiată de „Asociațiunea transilvană”

Pentru Redacțiune:

Dr. C. Diaconovich.

Pentru editură:

W. Krafft.

Călimdarul zilei.

26 Nov. n. 1896

Iulian: † S. Apostol Filip.

Gregorian: Conrad.

Soarele: răsare 7.41, apune 4.19 m.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 25 Noembrie n. 8 ore dimineața.

Presiunea atmosf. în mm. (Mediul lunar 727.3)	Diferența din presiun.	Temperatura după Celsius	Maximul și minimul de temperatură	Direcția vîntului
721.1	+ 11	+ 10.4	+16.5 + 6.2	SO

Din țeară 23 Nov. n. 7 ore dimineața.

Stațiunile	Presiun. atmosf. în mm.	Temperatura Celsius	Vîntul direcția	țifra
Budapesta	762	— 2.1	NV	4
Sătmăr	761	— 1.8	NV	3
Cluj	760	0.3	V	1
Orșova	761	— 3.4	V	6
Arad	762	— 1.8	V	2
Panciova	763	— 3.0	NV	3

Sosiți în Sibiu.

În 25 Noembrie n. 1896.

Hotel „Împăratul Romanilor”. Szepe y, voiașor din Viena. Csernoka, major din Bosnia. Fogarasi, notar din Racovița. Székely din Sălighe și Rozvan cu soția din Arad, ingineri. S. Schwarz, privatier din Apoldul-mare. Böhlinger și Fleischer, comercianți din Viena. Fischer, comerciant din Oradea-mare.

Hotel „Neurichter”. A. Schneider din Cluj, I. Laslo din Bistrița și F. Ottinger din Feldbach, toți privatieri. Privosnik, Fiolser și I. Brast din Viena, Feldenbruk din Căsnădie, Hellmann din Oedenburg, S. Mandl din Alba-Iulia, Wimmer din Gratz și L. Csiki din Alba-Iulia, toți voiașorii.

Hotel „Moltzer”. A. Muntean, avocat și I. Nodis, econom din Dej. Dr. Coman din București.

Hotel „Habermann”. R. Osanias, privatier din Cuculata. A. Morar, candidat de notar din Veștem. L. Mecha, tapiser din Brünn K. Blaha, tapiser din Bresslau.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 23 Nov. n. 1896.

Sămînțe	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela
Grâu				
Bănățesc nou	77	8.05	8.15	78
Grâu dela Tisa	77	8.20	8.25	78
Grâu „Pesta”	77	8.15	8.20	78
Grâu de Alba-Reg.	77	8.15	8.20	78
„Bacica	77	8.20	8.30	78
Grâu ung. de Nord	77	—	—	78

Sămînțe, vechi ori noue	Sotal	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela
Săcară					
Orz					
„de nutreț de vîntare de buru”	70—72	6.85	6.90	4.10	4.45
„de buru”	72—74	5.10	5.90	6.10	6.90
„de buru”	74—76	5.65	6.10	4.25	4.80
„de buru”	76—78	4.15	4.20	11.75	12.25
„de buru”	78—80	5.25	5.50		

Sămînțe	Sotal	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela
Grâu					
„Cucuruz	Sept.-Oct.	8.25	8.25	8.25	8.25
„Cucuruz	Sept.-Oct.	4.18	4.18	4.18	4.18
„Cucuruz	Sept.-Oct.	6.01	6.01	6.01	6.01

Sămînțe	Sotal	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela
Grâu					
„Cucuruz	Sept.-Oct.	8.25	8.25	8.25	8.25
„Cucuruz	Sept.-Oct.	4.18	4.18	4.18	4.18
„Cucuruz	Sept.-Oct.	6.01	6.01	6.01	6.01

Sămînțe	Sotal	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela
Grâu					
„Cucuruz	Sept.-Oct.	8.25	8.25	8.25	8.25
„Cucuruz	Sept.-Oct.	4.18	4.18	4.18	4.18
„Cucuruz	Sept.-Oct.	6.01	6.01	6.01	6.01

Cursul pieții din Sibiu.

Din 25 Nov. n. 1896.

Hartie-monetă română	Cump.	9.48	vînd. 9.53
Lire turcești	„	10.65	„ 10.70
Imperiali	„	9.70	„ 9.65
Ruble rusești 100 a	„	126.75	„ 127.75
Galbeni	„	5.95	„ 5.70
Napoleon-d'ori	„	9.15	„ 9.56
„ (rusești)	„	9.48	„ 9.53

Bursa de Budapesta.

Din 28 Noembrie n. 1896.

„ „ „ de credit ung.	—
„ „ „ „ „ austr.	—
Scrisuri fondare ale institutului de credit și economiei „Albina“	100.75
Argintul	—
Galbeni împărătești	5.64
Napoleon-d'ori	9.52
Mărci 100 imp. germane	58.80
London 10 Livres sterlingi	119.—

